

ECONOMISCHE GROEI IN EUROPA:
EERST DE CRISIS, DAN HET RECHT

Reeds verschenen in de reeks *Studies Europees Recht Universiteit Antwerpen*:

1. Johan Meeusen en Gert Straetmans (eds.), *De Europese Grondwet: troeven en tekorten*, 2005.
2. Johan Meeusen en Gert Straetmans (eds.), *Bedreigt de Europese interne markt de sociale welvaartsstaat?*, 2007.
3. Johan Meeusen en Gert Straetmans (eds.), *Politiële en justitiële strafrechtelijke samenwerking in de Europese Unie. Welk evenwicht tussen vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid?*, 2007.
4. Johan Meeusen, Gert Straetmans en Anne-Marie Van den Bossche (eds.), *Het Verdrag van Lissabon: de Europese impasse doorbroken (?)*, 2008.
5. Johan Meeusen, Gert Straetmans en Anne-Marie Van den Bossche (eds.), *Het EG-consumentenacquis: nu en straks*, 2009.
6. Lieve Hoornaert, Gert Straetmans en Anne-Marie Van den Bossche (eds.), *Lokale besturen: dichtbij en EU-nabij*, 2011

ECONOMISCHE GROEI
IN EUROPA: EERST DE CRISIS,
DAN HET RECHT

Editors:

Lieve HOORNAERT

Anne-Marie VAN DEN BOSSCHE

intersentia

Antwerpen – Cambridge

Economische groei in Europa: eerst de crisis, dan het recht
Editors: Lieve Hoornaert en Anne-Marie Van den Bossche

© 2011 Intersentia
Antwerpen – Cambridge
www.intersentia.be

Omslagillustratie © Danny Juchtmans

ISBN 978-94-000-0278-4
D/2011/7849/11
NUR 828

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

VOORWOORD VAN DE REDACTIE

Op of rond 9 mei, Dag van Europa, organiseren de Europeanen van de Faculteit Rechten van de Universiteit Antwerpen een studiemiddag gewijd aan het recht van de Europese Unie.

Na de Europese Grondwet (2005), het ‘sociale Europa’ (2006), de Europese politieke en justitiële strafrechtelijke samenwerking (2007), het Verdrag van Lissabon (2008), het EG-consumentenacquis (2009) en Lokale besturen: dichtbij en EU-nabij (2010) opteerde de Onderzoeksgroep Onderneming & Recht in 2011 voor het thema: *Economische groei in Europa: eerst de crisis, dan het recht.*

De 2011-editie stelde de economische en financiële crisis centraal, met een bijzondere nadruk op de antwoorden die het (Europees) recht hierop kan of wil bieden. Net als vorige jaren waren wij te gast in het Infopunt Europa/Europa Direct van de Provincie Antwerpen en mochten wij dankbaar ondersteuning ontvangen van de Faculteit.

De financiële en economische crisis vormt geen uitzondering op de regel dat Europese integratie vaak aanzienlijk verdiept in de nasleep van crises. Wel integendeel. De nieuwe regels aangaande het prudentiële toezicht in de financiële sector, het nieuwe grote herstelplan voor groei en werkgelegenheid (het ‘European Economic Recovery Plan for Growth and Jobs’), de versterking van de economische en monetaire unie en de overige aanzetten tot daadwerkelijk Europees economisch bestuur, ... vormen even zoveel bevestigingen ervan. Daarnaast hebben ook het privaatrecht en privaatrechtelijke rechtsfiguren een aanzienlijke rol gespeeld bij de totstandkoming, verspreiding en afwikkeling van de financiële crisis. Voor de EU-lidstaten zijn er aanwijsbare effecten aangaande verantwoordelijke staatssteun, en potentieel verregaande gevolgen voor hun fiscale soevereiniteit.

Dit boek bundelt de uitgeschreven referaten van de vier sprekers van de zevende editie van 6 mei 2011. Net als de studiemiddag zelf, is het gericht tot juristen, onderzoekers, studenten en allen die belang stellen in de ontwikkeling van het (Europees) recht.

INHOUD

<i>Voorwoord van de redactie</i>	v
De financiële crisis en privaatrecht	
Robby HOUBEN	1
Inleiding	1
Hoofdstuk 1. Effectisering, <i>swaps</i> en verrekening: privaatrecht in dienst van financieel prudentieel recht	2
A. Eigenvermogensvereisten	2
B. Ontweging op het eigen vermogen door privaatrechtelijke rechtsfiguren. .	3
C. Prudentiële tendensen	3
Hoofdstuk 2. Privaatrecht in de financiële crisis: effectisering, krediet- verzuimswaps en <i>close-out netting</i>	5
A. Effectisering	5
A.1. Omschrijving	5
A.2. Functie	6
A.3. Effectisering en de financiële crisis	7
A.4. Lessen uit de crisis in verband met effectisering	9
a. Ratings en ratingbureaus	10
b. <i>Moral hazard</i> in het <i>originate to distribute</i> -model	11
c. Effectisering door stille cessie	13
d. Verbodsbevoegdheid van de FSMA	14
B. Kredietverzuimswaps	15
B.1. Omschrijving	15
B.2. Functies	16
B.3. Kredietverzuimswaps en de financiële crisis	18
B.4. Lessen uit de crisis in verband met kredietverzuimswaps	20
C. <i>Close-out netting</i>	21
C.1. Omschrijving	21
C.2. Functies	22
C.3. <i>Close-out netting</i> en de financiële crisis	23
a. Grensoverschrijdend karakter van transacties	23
b. Uitoefeningsvoorwaarden van <i>close-out netting</i>	24
c. Tijdige uitoefening van <i>close-out netting</i>	24

d. Wederkerigheidsvoorwaarde voor <i>netting</i> op basis van schuldvergelijking	25
e. <i>Averechts effect: counterparty run on the failing institution</i>	25
C.4. Lessen uit de crisis in verband met <i>close-out netting</i>	26
a. Schorsing van <i>close-out netting</i> bij insolventie van de bank	26
b. Uitsluiting van <i>netting</i> , met inbegrip van contractuele schuldvergelijking, ten aanzien van natuurlijke personen	30
Conclusies	31
Over verantwoordelijkheidsbesef en waakzaamheid: staatssteun en/in de crisis	
Anne-Marie VAN DEN BOSSCHE	33
Inleiding	33
Hoofdstuk 1. Staatssteun in perspectief	37
Hoofdstuk 2. Het initiële succes van het SAAP-streven naar minder steun	41
Hoofdstuk 3. En toen werd het zomer... de <i>sauve qui peut</i> -reactie van de lidstaten	43
Hoofdstuk 4. De beleids(re)actie van de Europese Commissie	48
A. Financiële sector: het beleidskader	50
B. Financiële sector: goedgekeurde steun	54
C. Reële economie: beleidskader en goedgekeurde steun	59
D. Goedgekeurde steun: daadwerkelijk gebruik – benuttingsgraad	61
Hoofdstuk 5. De exitstrategie	63
Conclusie	67
De fiscale soevereiniteit van de EU-lidstaten in het licht van de financiële en economische crisis	
Bruno PEETERS	71
Inleiding – Probleemstelling	71
Hoofdstuk 1. Fiscale soevereiniteit van EU-lidstaten	76
Hoofdstuk 2. Het economische en monetaire beleid binnen de EU	81
A. Algemeen	81
B. Historiek van de euro	82
C. Het economische beleid	84
C.1. Algemeen	84
C.2. Het Stabiliteits- en Groeipact	85
C.3. Buitensporig overheidstekort	86
D. Het monetaire beleid	87

E.	Recente ontwikkelingen als gevolg van de financiële en economische crisis.	88
E.1.	Taskforce ‘economische governance’	88
a.	Meer begrotingsdiscipline	89
b.	Breder economisch toezicht: de invoering van een nieuw toezichtmechanisme	91
c.	Een grondigere en bredere coördinatie: het “Europees semester”	92
d.	Een versteviging van het kader voor crisisbeheersing.	93
e.	Krachtiger instellingen voor een meer effectieve economische governance	93
E.2.	Opvolging van de aanbevelingen van de Taskforce	94
	Hoofdstuk 3. Versterking van het economische en monetaire beleid binnen de Eurozone en fiscale soevereiniteit van de lidstaten.	98
	De crisis en het nieuwe financieel toezicht: hoe en waarom?	
	LUC AUCREMANNE.	103
	Inleiding	103
	Hoofdstuk 1. Draagwijdte van de financieel-economische crisis	105
	Hoofdstuk 2. Beleidsdebat tijdens de periode voorafgaand aan de crisis.	109
	Hoofdstuk 3. Wat is er fout gelopen?	111
	Hoofdstuk 4. Een meer vooraanstaande rol voor het prudentieel beleid en macroprudentieel beleid in het bijzonder en implicaties voor de nieuwe architectuur inzake financieel toezicht.	113
A.	Micro- en macroprudentiële dimensie in het Basel III pakket	114
B.	Macroprudentiële dimensie brengt centrale banken naar het voorplan .	115
C.	De vernieuwde architectuur van het financiële toezicht in de EU	116
D.	De vernieuwde architectuur van het financieel toezicht in België	119
	Hoofdstuk 5. Bijdrage van het monetaire beleid tot financiële stabiliteit.	120
	Conclusie.	122

